

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evsebivs || De Euangelica pr[a]eparatione

Eusebius <Caesariensis>

[Augsburg], 1522

VD16 E 4299

De Phœneticum theologia Cap. vij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34477

istis putabant, Ita deos, alios mortales, alios immortales dicebant. His sic expositis, Phœnicum deinceps theologiam secundū Sachoniatonem, Biblius Philo sic exposit.

De phœnicum theologia.

CAPVT VII.

Phœnicum theologia principium rerum omnium tenebrosum, ac spiritale aerem esse affirmat, aut aeris tenebrosi spiritum. & præterea chaos turbidum omni luce priuatum, hæc infinita esse, atque interminata. Verū quando spiritus sua principia concupiuit, facta est cōplexio atq; connexus, qui Cupido appellatur, quiq; creationis rerum omnium principium est. spiritus autem suum non nouit creationem, sed ex eius connexu factum est moth, quod limum dicere latine possumus, alij aquose mixturæ putredinem, ex qua semina creaturarum omnium & generatio prodit, ac in primis animalia sensu arcentia, ex quibus facta sunt animalia intellectualia, quæ nuncupantur thophasunin, id est, cœli conspectores, in figuram ouis confirmata. Moth autem effulsi Sol, & Luna, stellæ, ac astra magna. Fœuis mundi origo apud eos creditur, qua deorum aperte religio contemnitur, sed uideamus quomodo cætera mirabilis illa theologia constituit. Aere igitur inquit & mari, igneum uenti emittentes splendorem, simul cum terra, ac nubes facti, & maxime de cœlo effusiones. Segregatis itaque cunctis, atque a suo loco Solis calore depulsis, rursus in aere corruentia, suo conflictu tonitrua, & fulgura effecerunt, quo sonitu animalia ex limo, quasi ex somno prosluerunt, eruperuntque tam ex terra, quam ex mari mas & fœmina, his addit. Hæc in libris Taauti, de origine mundi conscripta reperimus, quæ ille ingenio ac cura inuenit, nosque illuminauit. deinde uentorum nominibus ordineque ante oculos posito, post pauca infert. Hi primū terræ fœtus, quibus & ipsi, & qui ante ipsos fuerunt, & post eos uitam trahebant, deos putantes adorabant, & infusiones ac fumigationes eis faciebant, qui adorationis modus, suæ infirmitati ac ignauitæ animi congruebat. Post hæc ait ex uento Colpia nūcupato, & muliere Baau, quod nocte significare interpretat, natos fuisse seculum ac primogenitū uiros mortales, ita noiatus, & a saculo primū ex arboribus alimenta homi-

hominibus esse reperta, ex his uero natos genus ac generationem dictos, Pnoenicum habitasse. æstu autē factio, palmas ad solem sustulisse, quem deum putabant/Bezlamē uocante, id est, coeli dominū, quem græci Iouem uocant. Incusat deinde græcos, quasi erroribus ductos his uerbis. Non enim temere, multis hæc nominibus distincta sunt, sed secundum susceptas res, nomina indita fuerunt. quæ genus græcorum ignorans, longe aliter intellexit, ambiguitate interpretationis confusum. Addit deinde a genere seculi, & Protogoni mortales filios procreatos, quorum nomina lux, flamma ignis, ex constrictione lignorum ignem reperisse, ac usum eius docuisse, a quibus uasto corpore, natos filios asserit, quorum nomina montibus ubi habitauerunt imposta, Cassio scilicet libano atq; impudico, hi quibuscunq; obuiam fierent, commiscebantur. Tabernacula excogitata refert ab istis ex cannis, folijs, atq; papyro, factiose quoque aduersus fratrem Vsonem eos uixisse, qui corporibus tegmina primus ex pellibus ferinis coisecit, magna uero imbrium præcipitata flantibus uentis, atq; coruscantibus undiq; fulguribus, syluas apud Tyrum concrematas. Hunc Vsonem arboribus amputatis, ambulisque primum cum his mare ingredi ausum fuisse, simulachraque duo igni ac uento erexisse, quæ adorabat sanguine ferarum perfundens, his omnibus cum naturæ concessissent, uirgas ac statuas a posteris cōsecratas/annuasq; celebritates statutas. Longe autem post, genus alti coelorum ueneratorem & piscatorem natos, piscationē & uenationem inuenisse, ex his natos duos alios, qui ferrum ferricq; usum inuenerūt, quorum alterum Chusora uocatum cantibus magicis & huiusmodi ꝑbis plurimum ualuisse. Hi domibus porticus addiderunt, & circūitus & camēras ex his, piscatores & uenatores, & qui Titanes appellantur fuisse. Ex his etiam Arynnum atq; Magum, qui greges fecerunt, & magalia construxerunt. Ex his etiam Misora & Selech, id est uita, tenuem atq; iustum, isti salem usumq; eius inuenerūt, a Misore Taautum fuisse natum, qui primus elementa literarū cōscripsit, quem Aegyptij Thoor, Alexandrenses Thooth, Græci Mercurium uocant. A sedech Dioscuros natos, aut Gabis, aut Cirbantes, aut Samotrachas, qui primi naues construxerunt, quorum nati herbarum uires & cantus ad medicinam inueniunt.

runt. Ea tēpestate natum Elium, qui altissimus fuit cognominatus, & mulierem Beruth uocitaram, hos in Biblo habitasse, hi genuerunt Terrenum, aut indigenam, cui Cælus postea cognomen fuit. a cuius nomine, mira uarietate formosissimi supremum corpus cœlum fuisse appellatum. huic ab eisdem temporibus, nata soror, terra appellata, cui etiam propter formā terra cognominis facta, hi patri altissimo, a bestijs dilaniato sacra & cerimonias, ut deo instituerūt. Ita patris regnum Cælus possidens terram, sororem in matrimonium duxit, quæ sibi quattuor filios peperit. Illum, quem & Saturnum dicunt, Bætulum, Dogana, qui & frumentarius appellatur, ac postremo Athlanta. Habuit etiam alios liberos Cælus, ex multis sibi uxoribus natos, quam rem adeo ægre tulit, ut Cœli diuortio uti uoluerit. Cælus tamē ab ea abstinens, quodcumq; uolebat, uī ei appropinquabat, & indignatione incēsus, filios ab ea sibi procreatos, neci tradere conabatur, qua ex re cœcta terra, socios sibi ac adiutores, ad defendendos natos cōciuit. Interea Saturnus, cum in uirum euasisset Mercurij ter maximī, qui eius, scriba fuit auxilio usus, ad defensionem matris, patrem ulciscitur. Saturni deinde, liberi fuerunt Proserpina & Minerua, quorum prima uirgo obiit. Mineruæ autē atq; Mercurij, nouis artibus hastam & falcem ferreas Saturnus fabricatus est. Demū Mercurius, artibus magicis Saturnios milites instruxit, commissum aduersus Cœlum, pro terra prælium, fuis, fugatisq; copijs, regnum suscepit. Ea in pugna, inter alios quædam Cœli coniunx ei admodum dilecta, capta fuisse fertur, quam Euagoni Saturnus in matrimonium dedit, apud quē partu leuauit uentrem, & uocauit, quod peperit Demaroum. His ita gestis, ædes suos mœnibus Saturnus cinxit, urbemq; condidit primam Biblum, a Phœnicibus nominatam. Atlanti uero fratri suspecto, Mercurij consilio in profundo depulso, foueā aggeris superinicit. His cōporibus, Dioscurorum posteri nauigia fabricati nauigabant, tempestatibusque ad Cassium montem eiectioni, templum ibi condiderunt. Deinde nō longo transacto tempore, Cælus exulans, filiam suam Ascarten forma & uirginitate florentem, cum duabus sororibus Rhæa & Dione, quasi suspectas, ad interficiendum dolo Saturnum emisit, sed varijs modis allectas, Saturnus matrimonio sibi sorores coniunxit. Ea re

c cognita,

25 DE PRAEPARATIONE EVANGELICA

cognita, Caelus Fato Pulchritudine alijsq; socijs auctus, in Saturnū
 insurgit, Quas uidelicet Fatum & Pulchritudinē similiter allectas,
 ad se Saturnus attraxit, Recepit autem ab Aescarte Saturnus nō pau-
 cos filios, quorum iunior continuo simul atq; in lucem editus fuit,
 in deos abiit. Clari uero fuerunt Amor atque Cupido. Dago autē
 frumenta inuenit atq; aratrum, ac ideo Iuppiter aratrius nuncupa-
 tus est. Selech autem, id est iusto, una titanidum nupta, Aesculapi-
 um enixa est. Præterea Saturno interea tres filij nati. Saturnus patri
 cognominis, Iuppiter Belus, & Apollō, tunc etiā nati sunt Pontus,
 Typhō, Nereus. Pontū pater a ponto, Neptunus pcreatus & Sido,
 cuius ab ore sonora suauissimaq; uox profluebat. Hęc prima hym-
 nos carminibus cōposuit. A Demaroonte Melchatus, qui & Her-
 cules uocatur, natus. Tunc Caelus Demaroonte sibi socio atq; ami-
 co Ponto, bellū infert, sed uictus a ponto Demaroon, uouit pro fu-
 ga, uotumq; persoluit. Post trigintaduos autem annos regni sui, Sa-
 turnus insidijs Cælum patrem prope fontes fluentaq; in ualle qua-
 dam insidijs locatis, cepit, & uirilīa membra abrafit, unde sacer san-
 guis in fontes fluentaq; stillauit, quī locus ad hęc usq; tēpora mon-
 stratur. Hęc sunt Saturni gesta, hęc a gentibus prædicata tempora,
 hęc aurea illa Saturnia regna, hęc beatificata illa priscorū felicitas.
 Sed redeamus ad nobilem istum Theologum, uideamusque quid
 postea factum dicit. Aescarte autem inquit m̄xima/summaque, ac
 Iuppiter & Demaroon, & Adolus deorum princeps, Saturni iussu
 regnum gubernabant. Imposuit autem Aescarte capiti suo regali in-
 signe tauri caput, cumque orbem terrarum circūiret, repperit forte
 Aeropetem, quem in Tyriam sacratam insulam adductum conse-
 crauit. Saturno autem quattuor oculos in signe regale composuit,
 quorū duos in anterioribus, duos in posterioribus partibus corpo-
 ris collocauit, qui uicissim contracti quiescebant. Alas quoq; in hu-
 meris quattuor fixis, duas p̄ntensas, quasi uolaret, duas remissas, qua-
 si staret, significabatur autem ipsum dormientem uidere, & uigilan-
 tem dormire. Similiter quoq; Pallas quiescentem uolare, & uolantē
 quiescere. Cæteris etiā deis duas fecit alas in humeris, quasi Satur-
 no conuolarent. Ipsi p̄terea Saturno, duas in capite alas locauit, unā
 propter principatum mentis, alteram propter sensum. Cum x̄o Sa-
 turnus

urnus

turus austru regioes petiisset, uniuersam Aegyptum deo Taauto largitur, ipsum ibi regem constituit. Hæc omnia a septem dicit Sedech filijs Cabijs appellatis, & ab Octauo ipsorum fratre Aesculapio, uti eis Taautus deus præcepit conscripta fuisse, quæ Thaionis filius omnium primus, apud Phœnices deorum interpres allegorice ad naturam accommodauit, tradiditque posteris, quasi orgia quædam atque mysteria. Taautus autem, quem ægyptij Thoth appellant, sapientia Phœnicum præstans, primus religionem deorum ab ignorantia uulgari in dignitatem doctrinæ reduxit, quem post multa tempora deus Surnobolus ac Thurro, quæ dicta est Chysartis secuti, abditâ Taauti Theologiam & allegorijs obtrusam, in lucem protraxerunt, & post aliqua dicit morem præcis, in magnis calamitatibus atque periculis fuisse, ut ciuitatis aut gentis princeps dilectissimum ex filijs uiciscenti dæmoni, quasi redemptionis præmium traderet. & sic traditum mystice iugularet. Cum itaque Saturnus rex regionis, quam phœnices Israël em uocant, qui postea quam hominem exiuit, ad Saturni stellam adductus est, ab Anobreth nympha unicum haberet atque charissimum filium Leuda re ipsa dictum, sic enim etiâ nunc Phœnices unicum filium appellant, quia maximo atque periculosissimo bello ciuitas præmebatur, regio indutum ornatu, super constructam ad hæc preparatamque aram immolauit. Hic iste Philo Biblius, uide quæ a Sachoniathonis traducta elementis, de serpentibus ac fœtis uenenosis dicit, quæ usum ad uitam nullum, pestem vero & interitum uenenofo morsu hominibus inferunt. Scribit igitur ad uerbum sic, Draconum naturam atque serpentum, ipse Taautus diuinam putauit, & post ipsum etiam Phœnices atque ægyptij, spiritualissimum eorum animal omnium est & igneum. Nam spiritu absque manuum aut pedum, & omnino alicuius organi exterioris argumento, ut cætera uidemus animalia ferri, eximia celeritate assequit, uariasque figuras & formas gradiens, inuoluto reuolutoque, ad quæ uult celeritate, gressu facillime præstat. Longeuum etiam est, nec solum senectam cum pelle deponens, reuiuenscit, sed crescit, etiam in adolescentia rediens, cumque determinatos adimpleuerit terminos, in se ipsum reuolutum rursus reuiuenscit, quæ semper minus, ita nisi percussum intereat, uix naturali, nec cõficitur, sed Phœnices dæmonem felicem, ægyptij uero eneth

c. ij. appel/

appellarunt, cui accipitris caput apponunt propter actiuitatem accipitris singulari. idcirco Epies, quæ summum deorum interpretem egyptij putarunt, sacrarum literarum scriba, cuius libros Arius in græcam linguam traduxit, allegorice hoc tradēs ad uerbum ait, Diuinissimum animal serpens, & accipitris habens caput, ualde iocundum est, id si palpebras erigebat, luce primogenitam omnem suam regionem replebat. cum uero clausos retinebat oculos, tenebrae fundebatur. Hinc significare uoluit Epies, igneam esse naturam eius a Phœnicibus. Pherecydes quoque, principia perdoctus, diuinitus de deo quem ophonea græce uocauit, latine serpentem dicere possumus, & de offionidibus mirum in modum diseruit. de quibus alio loco dicemus. Verum egyptij, uniuersum depingentes mundum, hac ipsa inducti sententia, inter circulum aerem igneumque in superficie circumfusum, serpentis accipitri formis figuram extendunt, ut sit theta græce, literæ figura consimilis, magnitudinē mundi, ac formam per circulum significātes, per serpentem uero, qui in circuli medio positus est, bonum dæmona conseruatore omnium, cuius uirtute mundus contineat ostēdentes. Sed Zoroastres quoque magus, in libro sacro, in quo res persicas collegit, hæc ad uerbum scribit. Deus caput accipitris habet, is incorruptibilium primus est, sempiternus, ingenitus, expers partium, sibi ipsi simillimus, bonorum omnium auriga, munera non expectans, optimus, prudentissimus, pater iuris, sine doctrina iustitiam perdoctus, natura perfectus, sapiens, sacræ naturæ unicus inuentor. Ideo similiter serpentibus, ut cæteris dijs immolabāt deos maximos, ac principes totius arbitrātes.

EVSEBII PAMPHILI LIBER SECVNDVS.

Sed Phœnicum theologiam, iam per auctores suos exposuimus, quam omnino ut pestiferam futuriendam, & sanitatem tantæ insaniam quærendam salutare prædicat euangelium, quod autem non fabulæ dictæ sunt, aut poetarum figmenta, altius quiddam quasi nucleū contegentia, sed sapientum priscorum & theologorum, ut gentes dicerēt uera certaque testimonia, cunctis antiquiora poetis, inde patet, quod usque ad nostram memoriam in phœ-